

АНОТАЦІЇ

Лариса Березівська

Колекція журналу «Вільна українська школа» (1917–1920) як джерело мікроісторії освіти України

У статті аргументовано, що журнал «Вільна українська школа» є цінним джерелом з різних проблем мікроісторії освіти України, а саме: педагогічна біографіка; центральні і регіональні просвітницькі товариства; типи навчальних закладів різних регіонів України тощо. З'ясовано, що ці аспекти можуть стати об'єктом подальших історико-педагогічних студій, що сприятиме обмеженню дослідницького поля з метою якісного розширення пізнання конкретної проблеми. У цілому часопис є своєрідною мікроісторією, або образом освіти, у малодосліджений період Української революції, становлення української державності.

Ключові слова: колекція журналу «Вільна українська школа» (1917–1920), образ освіти, джерелознавство, мікроісторія.

В статье аргументировано, что журнал «Вільна українська школа» является ценным источником по разным проблемам микроистории образования Украины, а именно: педагогическая биографистика; центральные и региональные просветительские общества; разные типы учебных заведений регионов Украины и т.п. Установлено, что данные аспекты могут стать объектом дальнейших историко-педагогических исследований, что будет способствовать ограничению исследовательского поля с целью качественного расширения познания конкретной проблемы. В целом журнал является своеобразной микроисторией, или образом образования, в малоисследованный период Украинской революции, становления украинской государственности.

Ключевые слова: коллекция журнала «Вільна українська школа» (1917–1920), образ образования, источниковедение, микроистория.

The author argued in the article that the Ukrainian pedagogical Vilna Ukrainska Shkola journal is an important source concerning various problems in studying microhistory of the Ukrainian education, such as: biographical information about teachers; the central and regional educational societies; the types of educational organizations in different regions of Ukraine and other problems. It is found out that these aspects can be further studied in the course of historical and pedagogical research that will help to specialize the research field in order to study a particular problem in detail on the basis of in-depth and thorough study of the source base. On the whole, the journal is a kind of microhistory, or the form of education, of the little-studied period of the Ukrainian revolution, the formation of the Ukrainian state. He played a special role in consolidation of cultural, educational, pedagogical forces around the idea of national educational system formation on the basis of the best national and foreign experience. In general, the combination of micro- and macroapproaches in the study of the history of education development during the period of the Ukrainian revolution, as well as during other historical periods, is a perspective one and requires further theoretical and methodological analysis.

Key words: collection of the Ukrainian pedagogical Vilna Ukrainska Shkola journal (1917–1920), form of education, source study, microhistory.

Ірина Карпич

Історія становлення та розвитку періодичних видань України в контексті політики соціального виховання (20-ті – початок 30-х рр. ХХ ст.)

У статті висвітлено історію становлення та розвитку періодичних видань України в контексті політики соціального виховання у 20-х – на початку 30-х рр. ХХ ст. Відповідно до цільового призначення часописів автором проаналізовано періодичні видання (всесоюзні, всеукраїнські та регіональні) за такими групами: спеціальна піонерська періодика, методичні видання для організаторів дитячого руху, педагогічна преса та молодіжна періодика. Розкрито роль преси для розвитку дитячого руху в досліджуваний період.

Ключові слова: періодичні видання України, преса, періодика, соціальне виховання, виховання, дитячий рух, дитяча організація, піонерська організація.

В статье отражена история становления и развития периодических изданий Украины в контексте политики социального воспитания в 20-х – начале 30-х гг. ХХ в. Соответственно с целевым назначением журналов автором проанализированы периодические издания (всесоюзные, всеукраинские и региональные) по следующим группам: специальная пионерская периодика, методические издания для организаторов детского движения, педагогическая пресса и молодежная периодика. Раскрыта роль прессы в развитии детского движения в исследуемый период.

Ключевые слова: периодические издания Украины, пресса, периодика, социальное воспитание, воспитание, детское движение, детская организация, пионерская организация.

It was found that the formation of educational periodicals in the twentieth – early thirties of the 20th century is closely intertwined with the development of children's communist movement. The periodicals (Union, national and regional levels) with the main problems of children's movement have been founded since the beginning of children's movement formation. The first special pioneer periodic organ was the newspaper "Young Spartacus" (December 15, 1922, Kharkiv). According to the purpose the classification of periodicals of the twentieth – early thirties of the 20th century has been made. The mentioned periodicals are the following: general educational periodicals; methodological periodicals for organizers of children's movement; special pioneer periodicals; youth periodicals. The role of media in the development of children's movement in the study period. It was found that the most detailed and systematic problems analyses has been highlighted in such issues for children's movement organizers as Ukrainian magazine «Children's Movement» («Dytiachyi Rukh») (1925-1934) and the All-Union magazine «Pioneer leader» («Vozhaty») (1924-1988). Programmes of periodicals and highlights the main problems of children's movement in the pages of periodicals.

Key words: Ukraine periodicals, newspapers, periodicals, social education, education, children's movement, youth organization, the Pioneer organization.

Руслан Басенко

Ренесансні чесноти ранньомодерної особистості у європейських молодіжних ініціативах ордену єзуїтів

У запропонованій статті автор обґрунтував місце ренесансних чеснот особистості в педагогічних пріоритетах ранньомодерної європейської молодіжної політики Товариства Ісуса. Відзначено, що кодекс добродетелей орденської молоді був тісно пов'язаний із розумінням гуманізму в трьох вимірах: як відновлення античної спадщини, як людяності, як індивідуалізму. Ігнатіанські педагогічні практики розбудови чеснот розглянуто крізь призму втілення еразмівського виховного ідеалу «освіченого благочестя» та орденських педагогічних положень про «добрі мистецтва».

Ключові слова: орден єзуїтів (Товариство Ісуса), педагогічне мислення, молодіжна політика, ренесансний гуманізм, чесноти, «освічене благочестя», «добрі мистецтва», освіченість, красномовство, діяльна побожність.

В предложенной статье автор обосновал место ренессансных добродетелей личности в педагогических приоритетах раннемодерной европейской молодежной политике Общества Иисуса. Отмечено, что кодекс добродетелей орденской молодежи был тесно связан с пониманием гуманизма в трех измерениях: как возрождение античного наследия, как человечности, как индивидуализма. Игнатрианские педагогические практики развития добродетелей рассмотрено сквозь призму воплощения эразмианского воспитательного идеала «образованного благочестия» и орденских педагогических положений о «добрых искусствах».

Ключевые слова: орден иезуитов (Общество Иисуса), педагогическое мышление, молодежная политика, ренессансный гуманизм, добродетели, «образованное благочестие», «добрые искусства», образованность, красноречие, деятельная набожность.

A period of European Renaissance is the birth of the modern personality and virtues Renaissance Christian humanism is a model of ethical attitudes today. The first attempt of early modern European youth education in educational system of coordinates of Renaissance humanism, no doubt, was created within the youth Order of St Ignatius. The author concludes that the Jesuits interpreted pedagogically Renaissance and humanistic intellectual heritage to the implementation of the Order implementing schooling some semantic meaning loads of humanism in this article. Recognizing it as «imitation of ancient people», as an appeal to samples of ancient learning, fundamental virtues of the Society of Jesus proclaimed erudition, sophistication of Latin, intellectual culture, exquisite taste, eloquence, perfection scientist speech and public speaking, virtuous behavior. With the Renaissance and humanistic individualism priorities code integrity Jesuit added active devotion, diligence, active, creative enthusiasm and initiative, determination and zeal, compassion, rationality and prudence, the Jesuits appreciated the talent and abilities of youth, drawn attention to the need to care for the physical health etc. Etymological interpretation of humanity as humanity in correctional priorities Jesuits answered task of building virtues of modesty and politeness, prudent and tolerance, respect and attention for elders, love and kindness, ethics, partnership and unity. The author analyzed ways to implement Ignatius pedagogy of Erasmus educational ideal of «enlightened piety» and in the context of the unity of educational tasks author drew attention to the medal educational provision «good art» giving conclusions about ways of teaching extrapolation Jesuit experience building Renaissance virtues of Christian humanism in the practice of modernization national educational strategy modernity.

Key words: Order of the Jesuits (Society of Jesus), pedagogical thinking, Youth politics, Renaissance humanism, virtue, «enlightened piety» («pietas litterata»), «good art» («bonae artes»), education, eloquence, active piety, decency.

Оксана Кравчук

Упровадження Дальтон-плану як втілення новаторських пошуків українських педагогів у 20–30 роках ХХ ст.

У статті досліджено особливості упровадження нових технологій навчання у 20–30 роках ХХ ст. на прикладі запозиченого з досвіду зарубіжної педагогіки Дальтон-плану. Джерелом цього дослідження стали опубліковані в тогочасній педагогічній пресі матеріали обговорення Дальтон-плану, статті, у яких учителі-практики ділилися досвідом впровадження, презентували власне бачення стратегій його використання, обґрунтовували позитивні та негативні оцінки інновації. Результати дослідження показують, що у процесі обговорення і поділу досвідом відбувалося формування вимог до упровадження інновації, серед них виокремлюються такі: застереження від надмірного захоплення новим методом, запобігання одностороннього і вузького трактування сутності методу, необхідність ґрунтовного вивчення та апробації, вимога відповідного фінансування, кваліфікованого методичного супроводу, адаптації до власних умов та максимального дотримання тих умов, у яких цей метод успішно діяв за кордоном.

Ключові слова: Дальтон-план, новаторство, упровадження інновацій, інноваційні технології, зарубіжна педагогіка.

В статье исследуются особенности внедрения новых технологий обучения в 20–30 годах ХХ в. на примере заимствованного из зарубежной педагогики Дальтон-плана. Источниками для этой публикации стали напечатанные в прессе указанного времени материалы обсуждения Дальтон-плана, статьи, в которых учителя-практики делились опытом его внедрения, предлагали собственное видение стратегий его использования, обосновывали позитивные и негативные оценки инновации. Результаты исследования свидетельствуют, что в процессе обсуждения происходило формирование системы требований, среди которых предостережения от чрезмерного увлечения новым методом, предупреждение одностороннего и узкого понимания его сущности, необходимости глубокого изучения и апробации, соответствующего финансирования, квалифицированного методического сопровождения, адаптации к своим условиям, максимального создания тех условий, в которых этот метод успешно использовался за рубежом.

Ключевые слова: Дальтон-план, новаторство, внедрение инноваций, инновационные технологии, зарубежная педагогика.

Some specific aspects of the introduction of new technologies in a learning process in the 20-30ties of XX century, taking as an example the experience of foreign pedagogics of Dalton-plan, were studied in this paper. Contemporary researchers unanimously consider Dalton-plan to be the most attractive technology for the Ukrainian educators. We have the intention to monitor the impact of the introduction of foreign methodology on the innovative research of the Ukrainian educators in the given period of time. The source of the research was the discussion of Dalton-plan published in the pedagogical press of that time; teachers-practitioners shared their experience of using the method, they presented their own vision of the strategy of its application, they explained positive and negative evaluation of the innovation. The results of the research show that the requirements as to the innovation introduction have been worked out in the process of the discussion and experience sharing, the most important ones being the following: warning of the excessive use of a new method and a one-sided and narrow interpretation of the method essence, the necessity of its thorough studying and testing, its proper financing and qualified methodological support, its adaptation to a local situation and the best compliance with the foreign conditions where the method was most successfully applied. Despite further criticism, disfavor and prohibition Dalton-technology appeared to be promising and it returns to contemporary school. At present teachers-innovators endeavor to use its positive features to reach their educational goals. Modern innovators believe that Dalton-plan technology has a big potential for individual-oriented teaching in the class-lesson system, it ensures the development of cognitive independence of a student.

Key words: Dolton-plan, innovation, introduction of innovation, innovative technologies, foreign pedagogics.

Людмила Русакова

Становлення вищої художньої освіти в Україні (друга половина ХІХ – перша третина ХХ ст.)

У статті висвітлено становлення вищої художньої освіти в Україні у другій половині ХІХ – першій третині ХХ ст. Розкрито основні етапи становлення та реорганізації першого вищого освітнього художньо-мистецького закладу в Україні – Української академії мистецтв (1917 р.). Серед провідних фундаторів академії були випускники приватних художніх шкіл, які після подальшого фахового вдосконалення у закордонних вишах впроваджували відповідні ідеї, методики у навчально-виховний процес. Автором окреслено вагомий внесок випускників приватних художніх шкіл (М. Бурачек, О. Мурашко, М. Жук) у розвиток навчально-виховного процесу в академії.

Ключові слова: вища художня освіта, приватні художні школи, Українська академія мистецтв.

В статье освещено становление высшей художественного образования в Украине во второй половине ХІХ – первой трети ХХ в. Раскрыты основные этапы становления и реорганизации первого высшего образовательного художественно-творческого заведения в Украине – Украинской академии искусств (1917 г.).

Среди ведущих основателей академии были выпускники частных художественных школ, которые после дальнейшего профессионального совершенствования в зарубежных вузах внедряли соответствующие идеи, методики в учебно-воспитательный процесс. Автором обозначен весомый вклад выпускников частных художественных школ (Н. Бурачек, А. Мурашко, М. Жук) в развитие учебно-воспитательного процесса первого высшего образовательного художественно-творческого заведения.

Ключевые слова: высшее художественное образование, частные художественные школы, Украинская академия искусств.

In the article the formation of higher art education in Ukraine in the second half – the first third of the twentieth century. The basic stages of formation and reorganization of the first higher educational art and art institutions in Ukraine – Ukrainian Academy of Arts (1917). Leading Academy founders were graduates of private art schools, after further professional improvement in foreign universities implement relevant ideas, methods in the educational process. The author outlines the significant contribution of graduates of private art schools (M. Burachek, O. Murashko, M. Beetle) the development of the educational process in the academy. Art education, which has its own historical experience, not an entirely new phenomenon Ukrainian society. Its current development is based on the lessons of the past, is undergoing transformation, is experiencing a time of growth and decline. In this context acquires relevance of research is a private art education Ukraine outlined period. Achieving the goal of our research involves identifying organizational and pedagogical principles of private art education in Ukraine during the season and study the possibility of using the positive historical and educational experience of the reformed art education today. The need for understanding of the driving forces of art education needs caused by the artistic pedagogy, educational situation because the current stage updates the search process unique artistic and a esthetic changest of heboundaries of the nineteenth and twentieth centuries.

Key words: higher education art, private art schools, Ukrainian Academy of Arts.

Людмила Новаківська

Про форми і методи навчання словесності (середина XIX – початок XX століття)

У статті здійснено аналіз та простежено розвиток форм і методів навчання словесності у вітчизняній педагогічній думці середини XIX – початку XX століття. З'ясовано, що у досліджуваній період основними формами, що забезпечували наступність у навчанні словесності та літературній освіті, були твір, літературна бесіда та лекція. Традиція викладання літератури в середині XIX – на початку XX століття базувалася на поєднанні евристичного (метод бесіди) і догматичного (лекційного) методів викладання. Методисти по-різному визначали значення лекції у викладанні літератури у середній школі. Вважаючи її, в цілому, приналежністю вищої освіти, вони підкреслювали своєрідність лекції на уроках літератури, вказуючи психологічні, дидактичні і методичні особливості застосування лекційного методу у шкільному історико-літературному курсі.

Ключові слова: форми і методи навчання словесності, педагогічна думка, педагоги-словесники, твір, літературна бесіда, лекція, літературна освіта, словесність.

В статье осуществлен анализ и прослежено развитие форм и методов обучения словесности в отечественной педагогической мысли середины XIX – начала XX века. Установлено, что в исследуемый период основными формами, которые обеспечивали преемственность в обучении словесности и литературном образовании, были сочинение, литературная беседа и лекция. Традиция преподавания литературы в середине XIX – начале XX века основана на сочетании эвристического (метод беседы) и догматического (лекционного) методов преподавания. Методисты по-разному определяли значение лекции в преподавании литературы в средней школе. Они подчеркивали своеобразие лекции на уроках литературы, указывая психологические, дидактические и методические особенности применения лекционного метода в школьном историко-литературном курсе.

Ключевые слова: формы и методы обучения словесности, педагогическая мысль, педагоги-словесники, сочинение, литературная беседа, лекция, литературное образование, словесность.

It was found that in the period under main forms that provide continuity in teaching literature and literary education was a work literary conversation and lecture. The article highlights the views of teachers-language and literature of the second half XIX – early XX century lecture on the role of teaching literature. Established that Methodist differently defined important lectures in teaching literature in high school. Considering it as a whole, fixture of higher education, they stressed the uniqueness lecture on the lessons of literature indicating psychological, educational and methodological features use the lecture method in the school of historical and literary course. The use of the method in the classroom lectures literature confirmed by a number of works of the mid XIX – early XX century, which investigates the psychological, educational and methodical study actually use the lecture. In this context, among other noteworthy works V. Gerasimov, V. Ostrogorsky, A. Sikorski, V. Danilov, A. Doroshkevych and others. The tradition of teaching literature in the mid XIX – early XX century was based on a combination of heuristic method

(conversation) and dogmatic (lecture) teaching methods. Methodist differently defined significance lectures in teaching literature in high school. Considering it as a whole, fixture of higher education, they stressed the uniqueness lecture on the lessons of literature indicating psychological, educational and methodological features use the lecture method in the school of historical and literary course.

Key words: forms and methods of teaching literature, educational thought, teachers-language and literature, essay, literary discussions, lectures, literary education, literature.

Юлія Клименко

Про радіомовлення мовою есперанто в Україні (20-ті – середина 30-х рр. ХХ ст.)

Есперанто – міжнародна мова, створена польським лікарем і поліглотом Людовиком Лазарем Заменгофом в 1887 р. на основі поширених європейських мов, інтернаціональної лексики. Вживається есперанто в міжнародному спілкуванні, має на меті створення прямих і рівних можливостей для кожної людини в міжнародних відносинах. Автором з'ясовано, що цікавою сторінкою у розвитку есперанто-руху є радіомовлення міжнародною мовою, що набуло різних форм у 20-ті – середині 30-х рр. ХХ ст.: есперанто-радіопередачі, радіоконцерти, доповіді та рекламні повідомлення, радіо-курси, радіо-уроки, радіогазети і т.п.

Ключові слова: есперанто, міжнародна мова, радіомовлення, есперанто-радіопередача, радіоконцерт, радіо-курс, радіо-урок, радіогазета.

В статті отражена история становления и развития радиовещания на языке эсперанто в Украине в 20-е – середине 30-х гг. ХХ в. Эсперанто – международный язык, созданная польским врачом и полиглотом Людовиком Лазарем Заменгофом в 1887 г. на основе распространенных европейских языков, интернациональной лексики. Используется эсперанто в международном общении, имеет целью создание прямых и равных возможностей для каждого человека в международных отношениях. Автором установлено, что интересной страницей в развитии эсперанто-движения 20-х – середины 30-х гг. ХХ в является радиовещание на международном языке в разных формах: эсперантские радиопередачи, радиоконцерты, доклады и рекламные сообщения, радио-курсы, радио-уроки, радиогазеты и т.п.

Ключевые слова: эсперанто, международный язык, радиовещания, эсперантского радиопередача, радиоконцерт, радио-курс, радио-урок, радиогазета.

Esperanto – the international language created by Polish doctor and polyglot Louis Lazarus Zamenhof in 1887 on the basis of common European languages, international vocabulary. It is used Esperanto in international communication, aimed at creating direct and equal opportunities for everyone in the international relations. The author found that interesting chapter in the development of Esperanto movement is the international language radio that has acquired different forms in the 20's – mid 30's. XX century: Esperanto radio programs radiokontserty, reports and advertisements, radio courses, radio lessons of radio etc. Esperanto Union and radio existed in the Soviet Union nearly 14 years – from 25 April 1923 to the first half of January 1937. During this period, the international language sounded in the radio broadcast more than 10 cities all four Soviet republics, including Ukraine. Of radio, and other information radiokontserty and artistic Esperanto programs were a nice addition to the «esperkorivskoho correspondence», which in this period has gained rapid development. The information that the 20-30-ies. XX century a number of countries broadcasting conducted artificial languages is one of the evidences of spirituality that feeling started forming global information space, radio operators and experienced amateurs of the time. Their desire to experiment in disseminating information globally, becoming a pillar of Esperanto supporters desire to introduce the language into the everyday life of contemporary society, led to the emergence in the 20's XX century unusual information product – auxiliary language message addressed very different and «scattered» around the world audience. Broadcasting of such messages is called one of the most significant achievements of Esperanto in the history of social movement.

Key words: Esperanto, the international language, broadcasting, broadcast Esperanto, radiokontsert, radio-rate radio lesson of radio.

Ольга Сухомлинська

Українсько-польсько педагогічні впливи в історичному вимірі: випадок В. Сухомлинського

Стаття присвячена важливості українсько-польських педагогічних зв'язків для розбудови сучасної якісної освіти, побудови спільного європейського дому; аргументується значення історичного досвіду для більш повного розуміння процесів, що відбуваються нині, для осмислення здобутків минулого в сучасному міжкультурному педагогічному просторі. В якості прикладу обрано постать і творчий доробок українського педагога Василя Сухомлинського, його зв'язки з польськими колегами у 50-60-х роках ХХ ст.; вплив на його педагогічний світогляд видатного польського педагога Януша Корчака; охарактеризовано подальший розвиток українсько-польських зв'язків і впливів впродовж наступних десятиліть. У статті аналізуються переклади книг Сухомлинського у Польщі, популяризація його ідей відомими польськими педагогами-дослідниками, серед яких Олександр Левін, Вінсет Оконь, Маріан Библюк та інші. Підкреслюється перспективність

мікроісторичного підходу, що дає можливість подивитися на загальні процеси крізь призму долі окремої людини, її педагогічної спадщини як складової міжкультурного простору.

Ключові слова: освіта, взаєморозуміння, педагог, педагогіка, розвиток, впливи, публікація, книга, Польща, Україна.

Статья посвящена важности украинско-польских педагогических связей для развития современного качественного образования, построения общего европейского дома; аргументируется значение исторического опыта для более полного понимания процессов, происходящих в настоящее время, для осмысления достижений прошлого в современном межкультурном педагогическом пространстве. В качестве примера выбрана фигура и творчество украинского педагога Василия Сухомлинского, его связи с польскими коллегами в 50-60-х годах XX в.; влияние на его педагогическое мировоззрение выдающегося польского педагога Януша Корчака; охарактеризовано дальнейшее развитие украинско-польских связей и влияния в течение следующих десятилетий. В статье анализируются переводы книг Сухомлинского в Польшу, популяризация его идей известными польскими педагогами-исследователями, среди которых Александр Левин, Винсет Оконь, Мариан Библюк и другие. Подчеркивается перспективность микроисторичного подхода, что позволяет посмотреть на общие процессы сквозь призму судьбы отдельного человека, его педагогического наследия как составляющей межкультурного пространства.

Ключевые слова: образование, взаимопонимание, педагог, педагогика, развитие, влияние, публикация, книга, Польша, Украина.

The article is devoted to the importance of Ukrainian-Polish relations for the development of modern qualitative education, building of a common European home; the historical experience has been grounded for better understanding of the processes occurring now, for reflecting on the achievements of the past in today's intercultural pedagogical space. As an example, we chose the figure and creative heritage of Ukrainian teacher Vasyl Sukhomlynsky, his connections with Polish colleagues in the 50-60 years of the 20th century; the impact of famous Polish educator Janusz Korczak on his teaching world-view; further development of Ukrainian-Polish relations and its influences over the next decades have been characterized. The translations of Sukhomlynsky's books in Poland have been analyzed in the article; promoting his ideas by well-known Polish teachers and researchers, including Oleksandr Levin, Vinset Okon, Marian Byblyuk and others. The author stressed on the importance of microhistorical approach, which allows to look at the overall process through the prism of individual destiny, its educational heritage as a part of intercultural space.

Key words: education, mutual understanding, teacher, pedagogics, development, impact, publication, book, Poland, Ukraine.

Сяо Су, Цзян Сяоянь

Издание книг В. А. Сухомлинского в Китае как составляющая развития образовательной среды

В статье с привлечением большого количества статистических и аналитических данных раскрывается развитие образования в Китае, которое свидетельствует о значительных позитивных сдвигах в этой области за последние 15 лет. На этом фоне рассматривается феномен переводов произведений украинского педагога В.А. Сухомлинского в Китае и влияние его идей на работу общеобразовательной школы, учителей, подготовку будущих педагогов, научно-педагогических кадров.

Ключевые слова: образование, развитие, реформирование, показатели развития, В. А. Сухомлинский, наследие, перевод, издательства, публикации, учителя, подготовка учителей, развитие идей.

У статті з залученням великої кількості статистичних та аналітичних даних розкривається розвиток освіти в Китаї, яке свідчить про значні позитивні зрушення в цій галузі за останні 15 років. На цьому тлі розглядається феномен перекладів творів українського педагога В.О. Сухомлинського в Китаї і вплив його ідей на роботу загальноосвітньої школи, вчителів, підготовку майбутніх педагогів, науково-педагогічних кадрів.

Ключові слова: освіта, розвиток, реформування, показники розвитку, В. О. Сухомлинський, спадщина, переклад, видавництва, публікації, вчителі, підготовка вчителів, розвиток ідей.

Involving a large number of statistical and analytical data the development of education in China has been revealed; it shown the significant positive changes in this area over the past 15 years. Against this background, the authors reviewed the phenomenon of translations of the Ukrainian teacher V. Sukhomlynsky in China and the impact of his ideas on the work of secondary school teachers, future teachers, scientific and pedagogical staff training.

Key words: education, development, reform, development indicators, V. Sukhomlynsky, heritage, translation, publishing, publications, teachers, teacher training, the development of ideas.

Андрій Литвин

Формування світогляду Андроніка Степовича протягом навчання в освітніх закладах другої половини ХІХ ст.

В статті висвітлено життєвий шлях А. Степовича, зокрема навчання в Чернігівській гімназії, у якій почалося формування національного світогляду, в Колегії Павла Галагана, яку закінчив з чітко сформованим національним світоглядом, науковими уподобаннями та енциклопедичним багажем знань та Київському університеті Св. Володимира. Окреслено чинники, що стали поштовхом для формування національної свідомості А. Степовича. Охарактеризовано роль, яку відіграли навчальні заклади в справі формування світогляду та вибору дослідження проблем слов'янства та українознавства вченим.

Ключові слова: А. Степович, Колегія Павла Галагана, музичне мистецтво, навчання, виховання, народно-етнографічна діяльність.

В статье отражен жизненный путь А. Степовича, в частности учеба в Черниговской гимназии, в которой началось формирование национального мировоззрения, в Коллегии Павла Галагана, которую закончил с четко сформированным национальным мировоззрением, научными вкусами и энциклопедическим багажом знаний и Киевском университете Св. Владимира. Очерчены факторы, которые стали толчком для формирования национального сознания А. Степовича. Охарактеризована роль, которую сыграли учебные заведения в деле формирования мировоззрения и выбора исследования проблем славянства и украиноведения ученым.

Ключевые слова: А. Степович, Коллегия Павла Галагана, музыкальное искусство, учеба, воспитание, народно-этнографическая деятельность.

The course of life of A. Stepovuch is reflected in the article, in particular studies in the Chernihiv gymnasium forming of national world view began in that, in College of Pavlo Galagana, that made of with the clearly for med national world view, scientific tastes and encyclopaedic luggage of knowledge and the Kyiv university of Sv. Volodymyr. Factors that became a push for forming of national consciousness of A. Stepovuch are out lined. A role that was played by educational establishments on business of forming of world view and choice of research of problems of slavdomand the doctrine of Ukraine to the scientists is described.

Key words: A. Stepovuch, College of Pavlo Galagana, musicalart, studies, education, folk-ethnographic activity.